

Pyhän Martin kappelin/ Kårböle Ungdomsförening rf :n Pro Patria-taulu

Joskus tuntuu, että Pro Patria-taulujen oma historia on melkein pä yhta traaginen kuin siinä mainittujen sankareiden. Yksi huono-onnisimmista lienevät Kårböle Ungdomsförening rf:n eli Kaarelan nuorisoseuran taulut.

Kaarelan nuorisoseura paljasti taulut sodissa kaatuneiden jäseniensä muistoksi vuosina 1941 ja 1945 Håkansbergin nuorisoseurantalossa siellä pidetyssä muistotilaisuudessa, johon myös kaatuneiden omaiset kutsuttiin. Ne sijoitettiin saliin, vasemmalle heti ovesta tultaessa olevalle seinälle. Taulujen alla oli paikka kynttilälle, jota voitiin juhlatilaisuuksissa polttaa. Kun salissa järjestettiin tansseja, vedettiin taulujen eteen verho.

Håkansbergin tultua puretuksi 1976 saivat ne uuden kodin Kaivokselan kirkon seinältä. 2006 kirkko paloi, ja pelastetut taulut pääsivät esille nykyiseen sijoituspaikkaansa Myyrmäen kirkon Pyhän Martin kappeliin osoitteeseen Uomakuja 1, missä niiden ylläpito- ja huoltovastuu on Vantaan ruotsinkielisellä seurakunnalla. Huono onni ei tosin ole vielä kukaan päättynyt: jo useamman vuoden sisäilmaongelmista kärsinyt kirkko on ollut suljettuna vuodesta 2019 ja keväällä 2023 alkaneen peruskorjauksen odotetaan tällä hetkellä valmistuvan elokuussa 2024, jolloin kirkko jälleen avaa ovensa.

Kaarelan nuorisoseuran Pro Patria-taulut on monen mutkan kautta sijoitettu Myyrmäen kirkkoon kuuluvaan Pyhän Martin kappeliin. (kuva: Vantaan Seurakunnat)

1901 perustettu Kaarelan nuorisoseura perustettiin alun perin Maalahden nuorisoseuran haarayhdistykseksi – tuolloin vallinnut poliittinen ilmapiiri kun ei sallinut uusien itsenäisten nuorisurojen perustamista. Myöhemmin itsenäistynyt seura otti ohjenuorakseen ”opettaa nuorisolle hyviä tapoja sekä rakastamaan omaa äidinkieltään ja kotiseutuaan”. Toiminta koostui niin mm. esitelmien ja eri kilpailujen kaltaisista valistuksellisista tapahtumista kuin liikunnasta ja myöhemmin myös kevyemmästä, viihteellisemmästä ohjelmasta kuten kuorolaulusta, tansseista ja teatterista.

Ajalle poikkeuksellisesti olivat naiset alusta saakka vahvasti mukana seuran perustamisessa ja johtamisessa. Uranuurtaja nuorisoseura oli muutenkin: sen seuratalo Håkansberg oli vuonna 1907 valmistuessaan ensimmäinen koko keskiselle Uudellemaalle rakennettu nuorisoseuratalo. Kun tontin vuokrasopimusta ei enää 1976 suostuttu uusimaan, purettiin Håkansberg ja koko seuran toiminta hiipui, kunnes 2016, 40 vuoden tauon jälkeen, sen käynnisti toimintansa uudelleen.

Kaarelan nuorisoseurantaloon Pro Patria-taulujen alkuperäinen sijoituspaikka Håkansbergin seuratalo oli seuran toiminnan sydän liki 70 vuoden ajan. (kuva: Kårböle ungdomsförening rf)

Kårbölen nuorisoseuran rahastonhoitaja **Odin Lönnberg** oli saanut nimensä muinaiselta sodan ja kuoleman jumalalta. Vain 21 vuotta kestäneen elämänsä aikana hän oppi tuntemaan niistä molemmat. Vantaan suojeluskuntaan kuulunut nuorukainen kouluttautui parhaillaan ammattiin oppipoikana, kunnes tammikuun puolenvälin jälkeen 1940 hän sai kutsun liittyä isänmaan taistoon. Vajaan kuukauden kestäneen koulutuksen jälkeen oli vuorossa rintama ja tositoimet. Maaliskuun toiseen viikkoon tultaessa hän seurasi, kuinka hänen komppaniastaan (Jalkaväkirykmentti 10, III Pataljoona, 7. komppania) kaatui miehiä oikealta ja vasemmalta. 7.3. oli hänen vuoronsa. Ampumahaavan vatsaansa saanut Lönnberg kiidätettiin kenttäsairaalaan, missä ei ollut enää mitään tehtävissä. Aamuseitsemältä hänet julistettiin kuolleeksi.

Odin Lönnberg, 21

Kaarelan nuorisoseuran uusi merkki paljastettiin seuran 50-vuotisjuhlallisuuksissa vuonna 1951.

Edellisenä päivänä oli samaisen rykmentin 6. komppaniasta haavoittunut seuran urheilujaoston puheenjohtajana toiminut sähköasentaja **Ivar Hedman** vihollisen luodin mentyä läpi hänen oikeasta olkapäästään. Vielä ei ollut kuitenkaan hänen aikansa ja talvisotaa jäljellä olevan viikon hän oli hoidettavana pietarsaarelaisessa sotasairaalassa. Huhtikuussa pikakiväärijoukkueen johtajana palvellut alikersantti palkittiin 2. luokan Vapaudenmitalilla.

Lönnerbergin lailla Hedman oli asunut koko ikänsä Kaarelaan kuuluvassa Pitäjänmäessä ja samoilta seuduilta oli löytynyt myös Ellen-vaimo, jonka kanssa solmittu avioliitto oli vielä kuherruskuukausivaiheessa. Jatkosodassa hänen sotapolkunsa ei ehtinyt kestää puoltatoistakaan kuukautta, ennen kuin hän elokuun 6. päivänä kaatui.

Ellen ei mennyt koskaan uusiin naimisiin ja - puolisonsa tultua siunatuksi sankarihautaan - hänet haudattiin perhehautaan Helsingin pitäjän kirkon hautausmaalle Vantaalle.

Lönnerbergin ja Hedmanin kanssa samassa rykmentissä palveli talvisodassa myös Kårböle Ungdomsförening rf:n Pro Patria-työryhmän kolmas ja viimeinen nimi: Odin Lönnerbergin lailla seuran urheilutoiminnassa – etenkin hiihtäjänä - kunnostautunut **Valter Eklund**.

Isänmaallisuus oli Emil-isänsä lailla maanviljelijänä toimivalle nuorukaiselle sydämen asia, ja Vantaan suojeluskuntaan hän oli liittynyt jo 16-vuotiaana. Esimiehiltään kiitosta kerännyt kersantti toimi sodissa joukkueenjohtajana ja sai syyskuussa 1941 rintaansa 1. luokan Vapaudenmitalin. Marraskuussa hänen joukkonsa kävi kiivaita taisteluja Suurlahdessa, minkä yhteydessä myös Eklund kaatui. Tilanteen ollessa mikä oli, jäi ruumis kentälle, mistä sitä ei ollut myöhemminkään mahdollista hakea pois.

Veljeä ei jätetä-ajattelu istui kuitenkin suomalaisissa vahvana ja omia pyrittiin etsimään ja hakemaan taistelujen tauottua ja muuttuvien rintamalinjojen sen mahdollistaessa. Tammikuussa 1942 tulikin toivottu tieto: kersantti Eklundin ruumis oli löydetty maastosta ja oli matkalla kotiin.

